

van de juistheid der rechtspraak niets overblijft; de jarenlange ervaring is daar om het tegendeel te bewijzen. Het wordt alleen den rechter minder gemakkelijk gemaakt tot de waarheid te komen.

En nu de accountant. Is het onbeschroomd kunnen raadplegen van den accountant een algemeen belang? Ik antwoord volmondig: ja. Zooals men zich met bezwaren en vragen op geestelijk, lichamelijk of rechtskundig gebied wendt tot geestelijke, medicus of advocaat, zoo wendt men zich met bezwaren en vragen op bedrijfseconomisch gebied tot den accountant. Natuurlijk behartigt de accountant met zijn adviezen in de eerste plaats het persoonlijk belang van zijn cliënt, maar door dit te doen dient hij toch ook een wijder, algemeener belang: het Zakenleven, de Welvaart; hij schept een deugdelijken grondslag voor het vertrouwen in het economisch verkeer.

En zooals geestelijke, medicus of advocaat slechts dan onbeschroomd zullen worden geraadpleegd als de hulpzoekende de overtuiging heeft dat de door hem toevertrouwde geheimen zelfs niet aan den rechter zullen worden prijsgegeven, zoo geldt dit-zelfde voor den accountant, die geroepen wordt den bedrijfs-leider te adviseeren. Krachtens den aard van de hulp dus, welke hij verleent, dient tot hen, dien het verschooningsrecht toekomt, ook de accountant te worden gerekend; hij „moet worden beschouwd als „un par profession confident nécessaire”, een onmisbaarvertrouwensman, wiens hulp men slechts met „vrucht „kan inroepen, als men overtuigd is, dat men alles zonder eenig „gevaar aan hem kan mededeelen”²⁾. Mocht in het geval, dat de Heer *Branbergen* stelt, een accountant in een civiel geding weigeren getuigenis af te leggen omtrent het vermogen van een man (zijn cliënt), die tot betaling van levensonderhoud aan zijn gescheiden vrouw verplicht is, dan zal dit zwijgen van den accountant inderdaad tot gevolg kunnen hebben, dat niet is te bewijzen hoe groot het vermogen van dien man is en dat dus aan de vrouw niet het bedrag voor levensonderhoud wordt toegekend, waarop zij recht heeft, zoodat onrecht geschiedt. Maar hetzelfde kan het geval zijn als een advocaat den rechter zou weigeren te informeerden met betrekking tot de mededeelingen, welke dezelfde man hem heeft gedaan toen die hem advies kwam vragen. En toch zal die advocaat zich waarschijnlijk op zijn verschooningsrecht beroepen, terwijl de rechter, even waarschijnlijk, dit beroep zal accepteren! Waarom? Omdat het algemeen belang, dat ligt in de onbeschroomde raadpleging van den advocaat moet praevaleren boven het algemeen belang, dat hierin bestaat dat het den rechter zoo gemakkelijk mogelijk worde gemaakt tot de waarheid door te dringen. Voor den accountant geldt, naar mijn meening, volkomen hetzelfde; hij behoort met den geestelijke, den medicus en den advocaat tot de vertrouwenspersonen, aan wier beroep nu eenmaal het in ontvangst nemen van geheimen inhaerent is.

Ik behoef er den Heer *Branbergen* niet aan te herinneren, dat er ten aanzien van de vraag of den geestelijke, den medicus en den advocaat het verschooningsrecht toekomt niet altijd een communis opinio heeft bestaan, terwijl men het er thans vrijwel over eens is, dat dit recht dezen vertrouwenslieden wel toekomt. Dat een dergelijk communis opinio nog niet bestaat ten opzichte van den accountant moet m.i. worden toegeschreven aan de omstandigheid dat het accountantsberoep in zijn tegenwoordige omvang en beteekenis nog van betrekkelijk jongen datum is en nog niet bestond toen voor de andere vertrouwensberoepen de vragen van zwijgrecht en zwijgplicht aan de orde waren. Nog niet iedereen geeft zich er voldoende rekenschap van dat zich

bij de genoemde oude vertrouwensberoepen ook het nieuwe van den accountant heeft gevoegd.

De Heer *Branbergen* wijst tenslotte op het moeilijke en pijnlijke conflict, dat voor den consciëntieuzen accountant kan ontstaan als hij zich in een concreet geval gesteld ziet voor de vraag of hij, als getuige opgeroepen, al of niet zal antwoorden. Voor dit conflict kan iedere vertrouwensman gesteld worden, niet alleen de accountant. Ik las nog onlangs (*Algemeen Handelsblad* 24 Februari 1937) van een medicus te Hengelo, die oorspronkelijk voor de Rechtbank te Almelo geen inlichtingen wilde geven omtrent den duur van de ziekte van een zijner patiënten. Tengevolge van deze weigering zou het niet mogelijk zijn geweest de schadevergoeding aan den patiënt (het ging om gevolgen van een aanrijding) vast te stellen. Nadat de President van de Rechtbank den medicus hierop had gewezen, heeft deze de gevraagde verklaring afgelegd. Ten slotte was het hier de vertrouwensman zelf, die, na afweging der belangen, zijn besluit nam om te spreken.

Ik ben het met den Heer *Branbergen* eens, dat de minder consciëntieuze vertrouwensman, dus ook de minder consciëntieuze accountant, het hier gemakkelijker heeft dan zijn consciëntieuze collega. De consciëntieuze accountant evenwel, die in zijn opleiding vertrouwd gemaakt is met de verantwoordelijkheid, welke hij heeft te dragen, zal zich van die verantwoordelijkheid ook bewust zijn als hij de moeilijke vraag: spreken of zwijgen, te beantwoorden krijgt.

L. VAN ESSEN Lzn.

NIEUWE REGELING VAN HET TOEZICHT OP JAARREKENINGEN VAN NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN IN FRANKRIJK

In het Februarinummer komt onder bovenstaanden titel een artikel voor met naschrift van den Heer F. Haarbosch, waarbij in de vertaling van de ministerieele toelichting van het daarbij bedoelde decreet van 29 Juni 1936 wordt gesproken van de straf-rechterlijke verantwoordelijkheid van beheerders en de keuze en de bevoegdheden van commissarissen.

Met deze vertaling van het woord „commissaires” in commissarissen zij men echter voorzichtig. De vertaling moge letterlijk juist zijn, zij dekt echter allerminst het begrip van commissarissen zooals wij dat van deze functionarissen in Nederland hebben. De „commissaires” in Frankrijk hebben een geheel andere opdracht dan de commissarissen hier te lande, sterker nog, de commissarissen zooals wij die kennen, bestaan in Frankrijk niet.

De „commissaires” in de Fransche wetgeving vermeld, zijn degenen, die uitsluitend belast worden met de contrôle van de jaarrekening, derhalve tevens de contrôle van de boekhouding omvattend, doch zij hebben niet de taak van de commissarissen volgens Nederlandsch begrip tot het houden van toezicht op het bestuur. De Fransche functionarissen worden in de spreektaal doorgaans aangeduid als „commissaires aux comptes”, waaruit duidelijker het verband met de jaarrekening blijkt.

De conclusie van den Heer Haarbosch, dat door de genoemde twee decreten de in Nederland door hem aangeduide mogelijkheid in Frankrijk is uitgeschakeld en dat men in elk geval één deskundigen commissaris heeft, waarmede dan in dit verband een commissaris volgens onze begrippen wordt bedoeld, is dan ook niet juist. Uiteraard berust ook de verdere conclusie terzake van de vereenigbaarheid in Frankrijk van de functies op dezelfde dwaling.

²⁾ Mr. S. J. M. *Wijthoff*, Rechter-Commissaris te Amsterdam, in zijn beschikking van 9 Januari 1933.

Overigens kunnen de decreten voor de bescherming der spaarers, welke hun geld aan vennootschappen op aandeelen toe- vertrouwen van heilzamen invloed zijn. Immers de voorschriften bedoelen paal en perk te stellen aan het veelvuldig voorkomend gebruik, dat de controle van de jaarrekening wordt opgedragen aan hen voor wie de persoonlijke relatie een grootere rol speelt dan de vakkennis. De remuneratie, welke tegelijk bij de benoe- ming door de algemeene vergadering wordt vastgesteld, is daarbij gewoonlijk van zoodanig bescheiden aard, dat hiermede onmogelijk degelijk werk kan worden betaald. Het is nu maar te hopen, dat voldoende materiaal aanwezig is, waardoor de decreten aan hun doel kunnen beantwoorden.

Bovenstaande beschouwing, waarin werd geconstateerd, dat commissarissen zooals wij die kennen in Frankrijk niet bestaan, zou uiteraard onvolledig zijn, indien niet zou worden vermeld hoe het dan wel met het besturen van een naamlooze vennoot- schap is gesteld.

Te dezer zake kan worden opgemerkt, dat de structuur in Frankrijk juridisch overeenkomt met de bij ons, althans bij groote naamlooze vennootschappen, minder gebruikelijken vorm, waarbij de leiding uitsluitend berust bij het bestuur dus zonder commissarissen (art. 47 van de Nederlandsche wet op de Naam- looze Vennootschap). Het zijn in Frankrijk en niet alleen al- daar de in den aanvang vermelde beheerders (administrateurs), tezamen vormend de „Conseil d'Administration”, die de ven- nootschap besturen en haar vermogen beheersen.

Bij een grooten Raad van Beheer zou het zeer moeilijk, zoo niet ondoenlijk zijn, indien allen aan het dagelijksch bestuur deelnamen. De praktijk komt hieraan tegemoet door de dele- gatie, waarbij bepaalde bevoegdheden worden overgedragen aan enkele leden van den Raad, die dan als „administrateurs délé- gués” worden aangewezen. Bij deze regeling heeft men dan de figuur, welke oogenschijnlijk veel overeenkomst vertoont met het bij ons bekende bestuur, belast met de dagelijkse leiding en de commissarissen belast met het toezicht op het bestuur. Men bedenke echter wel, dat hier slechts schijn bestaat, in feite zijn in Frankrijk de „administrateurs” allen bestuurders.

Bij groote vennootschappen treft men behalve de „admini- strateurs” bovendien nog wel functionarissen aan, die den titel van „directeurs” dragen. Met de letterlijke vertaling zij men ook hier voorzichtig, aangezien zij het Nederlandsch begrip niet bepaalt. De „directeurs” worden niet benoemd door de verga- dering van aandeelhouders, doch door de beheerders. Zij zijn derhalve procuratiehouders met den titel van „directeur”.

Ter illustratie van een en ander volgt hier een extract uit de Statuten van een groote Fransche onderneming.

Titre III Administration

La Société est administrée par un Conseil composé de six membres au moins et de seize au plus, nommés par l'Assemblée générale des actionnaires.

Le Conseil d'Administration a les pouvoirs les plus étendues pour gérer la Société, accomplir toutes les opérations à son objet et la représenter vis à vis des tiers.

Titre IV Commissaires

L'Assemblée désigne un ou plusieurs Commissaires chargés de faire un rapport à l'Assemblée générale de l'année suivante, sur la situation de la Société, sur le bilan et sur les comptes présentés par les administrateurs. Leur rémunération est fixée par l'Assemblée générale.

Ten slotte nog een enkele opmerking.

In het bovenstaande werd er reeds op gewezen, dat niet alleen in Frankrijk de „Conseil d'Administration” de vennoot-

schap bestuurt en haar vermogen beheert. Dezelfde figuur vindt men ook in België. In het Nederlandsch sprekende gedeelte van dat land gebruikt men de termen beheerders en commissarissen. In verband met de Belgische structuur sticht de letterlijke ver- taling van „commissaires” aldaar echter geen verwarring.

VAN DER SPIJL

Ik heb met zeer veel belangstelling gelezen het artikel „Nieuwe regeling van het toezicht op jaarrekeningen van Naamlooze Vennootschappen in Frankrijk”, hetwelk geplubliceerd is in het Februari-nummer van Uw Maandblad.

Ik meen echter niet te mogen nalaten Uw aandacht erop te vestigen, dat er — althans naar mijn meening — een misver- stand in de strekking van het genoemde artikel is geslopen, dat het gevolg is van de onjuiste vertaling van het Fransche woord „commissaire” gelijk aan het Hollandsehe woord commissaris (eener N.V.), terwijl voor zoover mij bekend de Hollandsehe functie van Commissaris eener N.V. in Frankrijk genoemd wordt „Administrateur”.

Met „commissaire” bedoelt men de controleur van de jaar- rekening, de functie derhalve, die bij ons veelal aan den ac- countant wordt opgedragen.

Ik moge nog ter adstructie van mijn opmerking een tweetal bepalingen citeeren uit het decreet van 8 Augustus 1935, welke bepalingen zijn opgenomen in het nieuwe artikel 33 van de wet van 24 Juli 1867, van welk artikel het onderhavige decreet de nieuwe tekst heeft vastgesteld:

„Les commissaires inscrits sur la liste de la cour d'appel „ne peuvent exercer les fonctions d'administrateur de „société.

„Les commissaires ne peuvent pas devenir administra- „teurs des sociétés qu'ils contrôlent moins de cinq années „après l'expiration de leur mandat”.

Terwijl hier dus de functies van commissaris („administra- teur”) en onafhankelijk controleur van de jaarrekening („com- missaire”) onvereinigbaar worden genoemd, zegt de Heer Haar- bosh in zijn Naschrift op pg. 20 (2e kolom) van hetzelfde nummer o.a.:

„Nu komt echter de andere kant, nl. de accountants-zijde „van de aangelegenheid. Het is toch niet op losse gronden „geweest, dat het N. I. v. A. bepaald heeft, dat de functie „van commissaris bij dezelfde N.V. Toch is het blijkbaar „de bedoeling van den Franschen wetgever deze beide „functies wèl in een persoon te vereenigen”.

Het zal U duidelijk zijn, dat ik mij met deze conclusie niet kan vereenigen en dat het artikel in zijn geheel m.i. niet het juiste licht werpt op de beteekenis van de desbetreffende nieuwe wetelijke bepalingen in Frankrijk; althans bij hen, die het onderwerp niet verder onderzoeken, verwarring kan stichten.

M. M. DEEN Jr.

De inzenders hebben gelijk. Het bureau, dat wij met de vertaling hebben belast, heeft een leelijke fout gemaakt, die de beteekenis van de bepalingen belangrijk heeft gewijzigd.

REDACTIE